

Sag C-456/02

Michel Trojani

mod

Centre public d'aide sociale de Bruxelles (CPAS)

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet
af Tribunal du travail de Bruxelles)

»Fri bevægelighed for personer — unionsborgerskab — opholdsret — direktiv
90/364/EØF — begrænsninger og betingelser — person, der arbejder i et herberg
mod naturalydelser — ret til sociale forsorgsydelser«

Forslag til afgørelse fra generaladvokat L.A. Geelhoed fremsat den 19. februar
2004 I - 7576
Domstolens dom (Store Afdeling) af 7. september 2004 I - 7595

Sammendrag af dom

1. *Fri bevægelighed for personer — etableringsfrihed — fri udveksling af tjenesteydelser —
traktatens bestemmelser — anvendelsesområde — en medlemsstats statsborger, der
præsterer ydelser for et herberg og efter dettes anvisninger mod naturalydelser og
lommepenge i ca. 30 timer om ugen — ikke omfattet
(Art. 43 EF og 49 EF)*

2. *Fri bevægelighed for personer — arbejdstagere — begreb — eksistensen af et arbejdsforhold — udøvelse af reel og faktisk beskæftigelse — en medlemsstats statsborger, der præsterer ydelser for et herberg og efter dets anvisninger mod naturalydelser og lommepenge i ca. 30 timer om ugen — den nationale rets vurdering*

(Art. 39 EF)

3. *Unionsborgerskab — ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område — opholdsret — direkte anvendelse af artikel 18, stk. 1, EF — begrænsninger og betingelser — anvendelse under overholdelse af fællesskabsrettens almindelige principper, navnlig proportionalitetsprincippet — unionsborger, der ikke er erhvervsaktiv og indehaver af en opholdstilladelse udstedt af værtsmedlemsstaten — ret til ligebehandling med hensyn til en social forsorgsydelse, som sikrer et eksistensminimum*

(Art. 12 EF og 18, stk. 1, EF)

1. En medlemsstats statsborgere, der i en anden medlemsstat som led i et individuelt integrationsprojekt præsterer ydelser for et herberg og efter dets anvisninger mod naturalydelser og lommepenge i ca. 30 timer om ugen, er ikke omfattet af artikel 43 EF og 49 EF.

Dels kan en virksomhed, som udøves permanent eller i hvert fald uden forudseelig tidsbegrænsning, ikke være omfattet af fællesskabsbestemmelserne om tjenesteydelser.

(jf. præmis 20, 22 og 27-29 samt domskonkl. 1)

Dels indebærer etableringsretten, som omhandlet i artikel 43 EF-48 EF, udelukkende adgang til enhver form for selvstændig virksomhed og udøvelsen heraf og oprettelse og drift af virksomheder samt oprettelse af agenturer, filialer eller datterselskaber. Lønnet beskæftigelse er således udelukket herfra.

2. En medlemsstats statsborgere, der i en anden medlemsstat som led i et individuelt integrationsprojekt præsterer ydelser for et herberg og efter dets anvisninger mod naturalydelser og lommepenge i ca. 30 timer om ugen, kan kun påberåbe sig en opholdsret som arbejdstager i den forstand, hvoraf udtrykket er anvendt i artikel 39 EF, såfremt den lønnede beskæftigelse, som vedkommende udøver, er af reel og faktisk karakter. Det tilkommer den forelæggende ret at foretage den nødvendige efterprøvning af de faktiske

omstændigheder for at vurdere, om dette er tilfældet i den sag, der er indbragt for den. Den skal herved lægge objektive kriterier til grund og foretage en samlet vurdering af samtlige omstændigheder i sagen, der angår såvel de pågældende aktiviteter som det relevante ansættelsesforhold. Den skal bl.a. kontrollere, om de ydelser, der faktisk er udført af den pågældende person, normalt kan anses for henhørende under arbejdsmarkedet. Der kan med henblik herpå tages hensyn til reglerne for og sædvane på herbergsinstitutionen, indholdet af projektet for social integration og arten af og vilkårene for udførelsen af ydelserne.

(jf. præmis 17, 20, 22, 24 og 29 samt domskonkl. 1)

3. En unionsborger, der i en værtsmedlemsstat ikke har en ret til ophold i medfør af artikel 39 EF, 43 EF eller 49 EF, kan alene i sin egenskab af unionsborger have en ret til ophold dér direkte i medfør af artikel 18, stk. 1, EF. Udøvelsen af denne ret er underlagt de begrænsninger og betingelser, der er omhandlet i denne bestemmelse, herunder kravet om at råde over tilstrækkelige midler, men de kompetente myndigheder skal drage omsorg for, at anvendelsen af disse begrænsninger og betingelser sker under overholdelse af fællesskabsrettens almindelige principper, og navnlig proportionalitetsprincippet. Når det først er efterprøvet, om en unionsborger, som ikke er erhvervsaktiv, har en opholdstilladelse, kan han påberåbe sig artikel 12 EF for at få en social forsorgsydelse såsom ydelsen til sikring af et eksistensminimum.

(jf. præmis 33, 43 og 46 samt domskonkl. 2)